Päivittäistavarakauppa ry PTY

KAUPAN LIITTO

Lausunto/MS
25.2.2021

Eduskunnan talousvaliokunnalle
tav@eduskunta.fi

Hallituksen esitys 3/2021 vp elintarvikelaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Kaupan alalla on elintarvikkeiden tukku- ja vähittäismyynnin, maahantuonnin ja logistiikan lisäksi elintarvikealan toimijoita, jotka toimivat teknisessä kaupassa ja harjoittavat raaka-aineiden kuten entsyymien ja lisäaineiden maahantuontia ja markkinointia elintarviketeollisuudelle.
Päivittäistavarakauppa ry (PTY) ja Kaupan liitto kiittävät mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto otsikkoasiassa ja lausuvat jäsenyritystensä puolesta seuraavaa:

Lakiuudistus

Lausuttavana olevassa esityksessä uudistetaan elintarvikelaki vastaamaan harmonoitua EU-säädöstöä ja jäsennetään valvontakokonaisuutta sisältäen hallinnolliset pakkokeinot, hallinnolliset sanktiot ja rikosoikeudelliset rangaistukset. Siinä myös lisätään viranomaisten valvontakeinoja, mukaan lukien elintarvikealan toimijan luotettavuuden arvioiminen.

Lain valmistelua on tehty pitkään ja sen aikana on saavutettu yhteinen näkemys elintarvikevalvonnan tarvitsemasta resurssoinnista. On hyvä, että lain uudistaminen myös valvontakokonaisuuden osalta saadaan päätökseen.
Nopeasti etenevä digitalisaatio ja sähköiset kaupankäyntikanavat muuttavat toimintaympäristöä kaiken aikaa. Lain tavoitteena oleva tehokas viranomaisjärjestelmä, joka kykenee tunnistamaan, hoitamaan, ennalta ehkäisemään ja torjumaan sekä uusia ja tunnettuja elintarviketurvallisuusuhkia tulee olemaan jatkossakin relevantti.

Valvontamaksut

Elintarvikevalvonnasta peritään jatkossa vuotuinen 150 € valvontamaksu, minkä lisäksi kunnat perivät toteuttamastaan valvonnasta: tarkastuksesta, näytteenotoista ja tutkimuskuluista, kunnan päättämän taksan mukaisen maksun kuten nytkin. Vuosimaksu kattaa valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset, joiden määrä vaihtelee Ruokaviraston laatiman riskiluokituksen ja tarkastustiheyssuosituksen mukaisesti. Elintarvikemyymälät yleensä sijoittuvat riskiluokituksen alapäähän, jolloin tarkastuksia tehdään kerran kolmessa vuodessa, joka toinen vuosi tai vuosittain. Kaupan varastot, tukkumyynti, maahantuonti sekä kontaktimateriaalitoiminta nostavat toiminnan riskiluokkaa ja tarkastuksia tehdään useita vuodessa.
Kyläkaupat vapautetaan vuosimaksusta, mutta ei kunnan tarkastus- ja tutkimusmaksuista.

Elintarvikevalvonnan kustannusten arvioidaan olevan noin 25–30 miljoonaa euroa vuodessa, joista maksuilla on tähän asti voitu kattaa noin 12-14 % kustannuksista. Ehdotetulla vuosimaksulla luku nousisi kunnasta riippuen noin 40-50 %:iin.

Päivittäistavarakauppa ry
PL 340, 00131 Helsinki • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi

Päivittäistavarakauppa ry PTY

KAUPAN LIITTO

Lausunto/MS
25.2.2021

Kaupan toimialla elintarvikkeiden myynnissä valvontamaksut tulevat arviolta kaksinkertaistumaan. Kaupan maahantuonnin, kaupallisen agentuuritoiminnan, kuljetusten ja logistiikan osalta lisäys tulee olemaan suurempi.

Kaupan on lunastettava kuluttajalupauksensa päivittäin ja turvallisuuden varmistamiseen eteen tehdään paljon työtä. Elintarviketurvallisuushallinnan kustannukset ovat toimijalle itselleen jo merkittävä kustannus. PTY ja Kaupan liitto vaativat, että valvontamaksua alennetaan sen perusteella, miten toimija on suoriutunut vaarojen hallinnassa ja toimintansa kontrolloinnissa. Valvontamaksujen alennusperusteena tulee ottaa huomioon panostukset omavalvontaan, toimialan hyvän käytännön ohjeen noudattaminen, yksityiset elintarviketurvallisuuden varmistusjärjestelmät ja myös suoriutuminen viranomaisvalvonnassa.

On huolehdittava, ettei yrityksen tutkimuskuluja ja muita kustannuksia lisätä valvonnassa tarpeettomasti. Elintarvikkeita koskevan yksityiskohtaisen sääntelyn tuoman hallinnollisen taakan lisäksi monet muutkin valvontamaksut ja kauppaan kohdistuvat julkiset maksut rasittavat toimijoita.

Kyläkauppojen liikevaihtotasot ja kannattavuus ovat alhaisella tasolla ja niiden määrä laskee jatkuvasti. On perusteltua, ettei kyläkaupoilta peritä vuosittaista valvontamaksua ja ne säilyvät maaseudun monipalvelukeskuksina. On kuitenkin tärkeää, että ne saavat viranomaisneuvontaa, vaikka paikan päällä ei käytäisikään.

Lain tarkoitus
Lain tarkoituksena on mm. edistää elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoiden toimintaedellytyksiä.

PTY:lle ja Kaupan liitolle on tärkeää, että elintarvikkeita koskevassa sääntelyssä saavutetaan tasapaino turvallisuusvaatimusten sekä kohtuullisten elinkeinon harjoittamismahdollisuuksien välillä.

Elintarvikevalvontaa tulee tehdä riskiperusteisesti ja lisääntyvä maksukertymä tulee ohjata elintarvikevalvontaan. Elintarvikealan toimijoita tulee neuvoa ja ohjata: varsinkin pienempiä toimijoita, jotka nyt maksavat vuosimaksun eivätkä välttämättä tule tarkastetuksi saman vuoden aikana. Elintarvikevalvonnassa säännöksiä rikkoviin toimijoihin tulee kohdistaa tehokkaita toimenpiteitä. Valvonnassa kaiken kaikkiaan on pyrittävä toiminnan tehokkuuteen ja säästöihin.

Kunnioittavasti

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY KAUPAN LIITTO

psta

Merja Söderström
Asiantuntija, lakimies, VT
merja.soderstrom@pty.fi